

Elektrik Sobası ve Bay Aristo

Osman ECEMİŞ

En çok da elleri üşüyordu. Bu kentin nisan soğuğu, bazen kış günlerine bile rahmet okuturdu. Bir de, bir gün evvel yağın yağmurun rutubeti, üç tarafı denizlerle çevrili bu tarihi şehrin nemli iklimine eklenince, tam deyimiyle insanın iliklerine kadar işleyen bir soğuk vardı, sabahın bu ilk saatlerinde.

Gittikçe yaklaşan ve bir önceki yıl, yüzbinlerin katılımıyla ilk defa resmi olarak kutlanan, emeğin o kutsal bayramının afişlemesinden dönüyorlardı. Olaysız, kavgasız ve müdahalesiz bir afişlemeyi başarmışlardı. Kaldıkları yurda dönüş pek öyle kolay değildi. Dünyaya ve ülkeye kendileri gibi bakmayan üniversite öğrencilerinin kaldığı epey sayıda il yurdunun yakınlarından geçmek zorundaydılar, bu dönüş yolculuğunda.

Ellerindeki kovalar ve fırçalar, kim olduklarını ve nereden geldiklerini bas bas bağıyor ve onları her türlü saldırıya açık bir hedef haline getiriyordu. Yanında sessizce yürüyen arkadaşlarına, daha doğrusu can dostlarına baktığında, hepsinde aynı tedirginliğin yüzlerine yansıyan ifadesini gördü. Onları ne kadar çok seviyordu ve birbirlerini çok uzun zamandır tanımasalar da, onlara can dostlarını diyebilecek kadar çok şey paylaşmışlardı. Şimdi bunları düşünüp de duygusallaşmanın zamanı değildi. Bir an önce kendilerini, yurdun duvarlarının arasında emniyette hissetmekten başka bir şey düşünmenin anlamı yok, diye kafasından geçirdi. Bir anda aklına yurdun yanmayan kaloriferleri ve akmayan sıcak suyu geldi. Parasızlıktan ve kimseden yardım alamamaktan dolayı uzun zamandır yakıt alamıyorlardı. Halbuki kim istemezdi, böyle bir gecenin sonunda sıcacık bir mekanın ve yine sıcacık bir banyonun kendilerini beklemesini. Bunları kafasında kurarken, birden yurda iyice yaklaştıklarını gördü. Neyse, korktukları olmamış ve ihtimal ki soğuğun da yardımıyla kimseye rastlamadan geri dönebilmişlerdi.

İçerde, onları harika bir sürpriz bekliyordu. Nöbet için yurtta kalan arkadaşları, onların dönüş saatini tahmin ederek çayı demlemişlerdi. Arıların çiçeğe saldırması gibi hepsi birden çaya öyle bir giriştiler ki, birinci bardaklarını neredeyse bir yudumda bitirdiler. Çayın ardından, biraz da içleri ısınmış olarak, gecenin yorgunluğu, gerilimi ve uykusuzluğunun üzerlerine çöktüğünü hissettiler.

Arkadaşları tek tek odalarına çıkarken, o saatine baktı. Neredeyse gün ağarmak üzereydi. Bugün üniversiteye gitmesi gerektiğini hatırladı. Birinci saatte çok önemli bir derse girmesi

şarttı. Zaten uzun zamandır okulu ihmal ettiğini düşündü. Neyse ki yoklamalar kaldırılmış ve devamsızlık diye bir korku kalmamıştı. Bir yandan da, birbirlerini dinlemeye ve anlamaya hiç niyeti olmayan grupların kavgaları yüzünden eğitim sık sık aksıyordu. Okuldan arkadaşları haber yollamışlar ve bugünkü laboratuvar dersinin çok önemli olduğunu bildirmişlerdi. Teknik bir bölümde okuyordu ve ilerde mesleğini hakkıyla ve onuruyla yapabilmesi için, dersleri ve özellikle de uygulamalı dersleri kaçırmaması gerektiğinin bilincindeydi. Dışarda, derinden derine ezan sesleri başlamıştı. 'Şimdi yatsam en fazla iki saat ya uyurum ya uyumam,' diye düşündü. Odasına çıktı ve üstünü çıkarmadan yatağına uzandı.

Odada tek başına kalıyordu. Yurdun konumu gereği, çok sayıda öğrenci kalmıyordu daha doğrusu kalamıyordu. Yatmadan önce elektrik sobasını yaktı. Allah'tan, elektrikleri birikmiş tüm borçlarına rağmen kesilmemişti. İşin gerçeği, hiçbir memur kesmeye gelemedi. Yurdun en büyük lükslerinden biri de kişi başına düşen battaniye sayısıydı. Kalan sayısı az olan bir yurttan, bu oran doğal olarak yurt sakinlerinin lehine işliyordu. Epey sayıda battaniyeyi üzerine çekti ve 'Ne kadar uyusam kârdır,' diye düşündü, ama nafile uyku tutmuyordu. Zaman hızla ilerlediğinden uyuma çabalarından vazgeçti ve kafasının içine bir anda çocukluğu ve üniversite öncesi gençliği ile ilgili anılar doluştu.

Ne kadar mutlu ve huzurlu dönemlerdi onlar. Üniversiteye girdiği sene ailesini bir trafik kazasında kaybetmesi bile, onu hayatın gerçeklerinden koparmayı başaramamıştı. Siyasi tercihini lise çağlarında yaparak üniversiteye gelmiş ve kendi gibi düşünenlerin çoğunlukta olduğunu görmüştü. Normal olarak bu sene okulu bitirmesi gerekiyordu. Ama ne kendisinin ne de hiçbir arkadaşının böyle bir şans olmayacaktı. Okul içi ve dışı bazı olumsuz nedenlerden dolayı aksayan eğitim süreçleri, hiçbirine bu fırsatı tanımıyordu. Kendi sınıfından iki arkadaşı bu olumsuz nedenlerin ve kavgaların kurbanı olmuştu. Onlar için yaşam ne kadar erken bitmişti. Biri ülkenin güneyinden, öbürü ise tam ortasından gelen o iki gencin ölümünü düşündü. Belki, ülkeye ve dünyaya zıt kutuplardan bakıyorlardı ama ülkesini sevmek ve ileri götürmek gibi bir ortak payda, en azından bu ölümleri engelleyemez miydi, sorusuna bir türlü tatmin edici bir cevap bulamıyordu.

Gün iyice ağarmıştı. En iyisi kalkıp yola düşmek diye düşündü. Aynı elektrik gibi suyun da kesilmeme sebebi aynıydı ve bu sayede sabah temizliğini yapabildi. Aşağıya kantine indiğinde ise gerçek soğuk duşu yaşadı. Kendisinden başka kimse kalkmamıştı. Bu diğerlerinin okula gitmeye niyetli olmadığını gösteriyordu.

O, bu sabah kendi yolunu kendi çizicekti. Bunun anlamı ise taksi tutmaktan geçiyordu. Çünkü tek başına o bölgeden yürüyerek çıkmak, epeyce bir riski göze almak demektir. Cebine baktı ve emniyetli bir semte gidecek kadar taksi ücretinin çok üstünde parası olduğunu görerek keyfi yerine geldi. Oradan sonrasını okula kadar otobüsle gidebilirdi. Bu düşündüğü plân üzerinden tam ders saatinde okula vardı.

Korktuğu başına gelmişti. Okulun önü ve içi emniyet güçleriyle kaynıyordu. Bu durum, bugün eğitimin yine aksayacağı anlamına geliyordu. İçerden birbirine taban tabana zıt slogan sesleri geliyordu. Hiçbir gruba ve siyasal görüşe sahip olmayan öğrenciler okulu terk etmeye başlamışlardı. O kentte oturanlar için bu durum, en fazla evlerine geri dönmek demektir, ama taşradan gelip yurtlarda ve öğrenci evlerinde kalarak bin bir güçlük içinde okumaya çalışan öğrenciler içinse, okulu bitirmek için çıkılan yolda, bu durum hesapta olmayan zaman kayıpları ve yeni ekonomik zorluklar anlamına geliyordu. Bir an, okula girip girmeme konusunda kararsız kaldı. İçerde çıkabilecek bir arbede sonucu, toplu halde gözaltına alınma

ihtimali kafasını karıştırıyordu. Başka alanlarda, özellikle de yurttaki görevleri nedeniyle, şu dönemde her türlü belâdan uzak durmaya mecburdu. Yine de her şeyi göze alarak içeri girmeye karar verdi. Ayrıca, içerdeki arkadaşlarının yanında olmak arzusu da ağır basıyordu.

Kimlik kontrolü sonunda okula girdi ve anında heyecanlı ve öfkeli iki grubun arasında kaldı. Polislerin grupları sakinleştirme çabaları muhtemelen bir sonuca varmayacaktı. Kendisi gibi düşünen öğrenci topluluğunun yanına geçerek, o da sloganlara eşlik etmeye başladı. Tam, 'Kırk yılda bir derse girelim dedik, ama bu işin sonu derse değil, korkarım başka bir yere doğru gidiyor,' diye aklından geçiriyordu ki, sivil bir emniyet görevlisi elinde bir kağıtla ortaya çıktı ve "Arkadaşlar rektörlüğün emriyle okul bugün tatil edilmiştir, herkes derhal okulu boşaltsın!" diyerek, olayı kökünden çözdü attı.

Okulu, önce sayıları daha az olan karşıt görüşlü grup, slogan ve tehditlerle terk etti. Epey bir zaman geçtikten sonra da, kendisinin de içinde bulunduğu grup toplu halde okuldan ayrıldı. 'Buna da şükür!' diye düşündü. Hiç olmazsa ne kimsenin burnu kanamış ne de toplu veya tek tek gözaltılar yaşanmıştı. Uzun bir süre, kentin ana meydanlarından birine kadar, birbirlerinden ayrılmadan yürüdüler. Böyle gergin bir ortamda, kurt korkusuyla kimse sürüden ayrılmayı göze alamıyordu. Kalabalık meydan, hepsinin kendi günlük yaşantılarına dönmeleri için bir dağılım merkezi gibiydi. Arkadaşlarından ayrıldıktan sonra, her zamanki iki seçenek kafasında dans etmeye başladı. Yurda mı döneyim, yoksa öğrenci derneğine mi gideyim? Şu anda bu iki mekanda da kendisine ihtiyaç olduğunu ve hangi yönü seçerse seçsin, epey uğraşın kendisini beklediğine emindi.

Çocukken oynadıkları, ya şundadır ya bunda oyunu aklına geldi ve güldü. Bu çocukluk oyununun düşüncesi ve içten gelen o gülüş, bir anda kafasında bir şimşek çakmasına neden oluverdi. 'Hayat!' diye düşündü, şu felsefe kitaplarında okuduğumuz Aristo Mantık'ı olmamalıydı. Siyah ve beyazın dışında, ne kadar çok rengi taşıyan bir yaşam vardı her yerde. Sabahın kör saatinden beri, bir koşuşturma ve gerginlik içinde geçen bu günün kalan kısmını, değişik renklerle süslendirmeye karar verdiğinde, aldığı bu kararı kendisi bile şaşkınlıkla karşıladı ve uzun zamandır yapmadığı bir şeyi yaparak, o tanıdık meyhaneye daldı. Burası, cebindeki parasını fazla zorlamadan iki kadeh içmeyi başarabileceği bir mekândı.

Sabah, yurttaki kendi kendine sorup da cevaplarını bulamadığı soru ve düşünceler ile, geçmişine özlem senfonileri, masasında çok fazla olmayan mezelerle beraber bu iki kadehe eşlik ediyorlardı. Zaten az önce, meydan ve sonrasında girdiği o kalabalık caddedeki eski okulunu görmek ve orada yatılı geçen iki yılını anımsamak onu yeteri kadar heyecanlandırmıştı. Okulun o büyük kapısından ve bahçe demirlerinden içeri bakarken, ne güzel anılar canlanmıştı kafasının içinde. 'İnsanın, o yaşlardaki kalbi hiç kötü anısı olamayacak kadar temiz ve hayata bakışı bir o kadar saf,' diye düşündü. Tek kötü anısının, daha doğru bir deyimle eşekliğinin, o okulu bırakmak olduğunu, kendi kendine itiraf etmek yüreğini birazcık daraltıvermişti.

Meyhane çıkışı, kendini yine o kalabalık caddenin karmaşası içinde buldu. Kalabalığın arasında, bir aşağı bir yukarı, biraz da içkinin tesiriyle, keyifli bir şekilde yürürken, gözü cadde üzerinde çok sayıda bulunan sinemaların afişlerine takıldı. Sinemaya gitmeyeli ne kadar zaman olduğunu bulamadı ve bir filme girmeye karar verdi. O günlerde, cinsel sömürü üzerine yapılan filmler çoğunlukta ve hepsinde de uzun kuyruklar vardı. Gençliğin heyecan ve ateşliliğini bir kefeye, kafalarındaki ahlak anlayışı ve en önemi de orada görülme korkusunu terazinin öbür kefesine koyunca, ikinci tarafın ağır bastığını gördü. Sinemanın önünden hızla

uzaklaştı, ama bir kere sinemaya gitmeye karar vermişti. Bu kadar renkli bir günü bir daha yaşamayabilirdi. İyice unutmaya başladığı lisanına faydası olduğu düşüncesiyle, alt yazılı bir yabancı filmi tercih etti.

Sinema çıkışı, havanın tamamen karardığını ve ışıklar içindeki caddede insan kalabalığının iyice arttığını gördü ve kendi kendine, “Buraya kadar,” diye mırıldandı. Artık, yurda ve normal günlük yaşantısına dönmesi gerekiyordu! Bir sorun vardı. Meyhane, sinema derken, para konusunda sınırını aşmış ve yurda dönüş için taksi şansını kaçırmıştı. Hafiften başlayan yağmurun da hızlanması korkusuyla, zaman kaybetmeden meydana çıktı ve ilk bulduğu otobüsle yurdun yolunu tuttu. Otobüsten, yurda en yakın olan değil, bir sonraki durakta indi. Burada inip ara yollara sapınca, yurda daha emniyetli bir şekilde varacağını hesaplamıştı ve hesabını tutturup selametle hedefine ulaştı.

Yurdun kapısında nöbetçi olan arkadaşından günün en güzel haberini aldı. Arkadaşları bir yerden borç para bulup, bir miktar yakıt almışlardı. Bu müjdeli haberle girdiği yurdun içinde onu tatlı bir sıcaklık bekliyordu. Hele banyonun da yakıldığını duyunca, odasında soyunup, Türk usulü hamama nasıl koştuğunu ve doya doya nasıl yıkandığını kendi bile anlayamadı. Banyodan çıktığında, yurdun televizyon salonunda, elinde bir bardak çayla beraber, hem televizyon seyretmeye hem de kader arkadaşlarıyla günü konuşmaya başladı. 'Bu da benim bir günlük, hatta yarım günlük bir kaçamağım olsun,' diye düşündü ve öğleden sonraki saatlerini kendisine saklamaya karar verdi. Yurtta da bir problem çıkmamış ve gün sakin geçmişti. Gecenin bir güzel haberi de yurt sorumlusundan geldi. Ertesi sabah afiş, yazı gibi bir eylem yoktu ve dün gece afişe çıkanlar bu gece nöbet tutmayacaktı. Bunun anlamı, sabaha kadar deliksiz uyku demektir. Uykularını bölecek bir harici sebep olmazsa, deyme bu gecenin keyfine diyerek odasına çıktı. Sabah okula gitmeye de niyeti yoktu. Hem önemli bir dersi olmadığından buna karar vermişti, hem de adı gibi emindi ki bugünkü olaylar ve sonuç benzer bir şekilde tekrarlanacaktı. Fazla harcama olmasın diye kaloriferleri söndürmüşlerdi ve odası şimdiden soğumaya başlamıştı. Sabaha doğru kalkar yakarım düşüncesiyle elektrik sobasını yatağının yan tarafına hazırladı ve soyunup battaniyelerin altına girdi.

Dışarda yağmur hızını iyice artırmıştı. Yattığı yerden, yaklaşan o büyük bayramı düşündü. Ortalıkta bir çok kıskırtma haberleri dolaşıyordu ama o, her şeye rağmen bu güzel günün, geçen senekinden de daha kalabalık ve daha coşkulu kutlanacağına inanıyordu. Bu inancına rağmen, kulağına gelen haberler herkes gibi onu da rahatsız ediyordu. Bu tür rahatsızlıklar hissettiği zaman aklına hep birkaç sene evvel seyrettiği “Seferi Ramazan Bey'in Nafile Dünyası” adlı tiyatro oyunu gelirdi; hani Oktay Arayıcı'nın, dürüstlüğü ve doğruluğu yüzünden sürgün sürgün gezen ve kimseye yaranamayan bir emniyet görevlisini anlattığı eseri. Hayatı boyunca karşısına çıkan ya da çıkartılan çağlayanları aşmak için uğraşan ve hep hayal kırıklığına uğrayan bir adamın hikayesi. “Hadi canım!” diye söylendi kendi kendine. Ramazan Bey gibilerinde kazanacağı bir dünya mutlaka vardı ve kendileri de bu dünyanın mücadelesini vermiyorlar mıydı. “Bak ne güzel bir gün geçirdim,” diye yüksek sesle kendi kendine konuştu. Ayrıca illa bir roman kahramanı olmak gerekiyorsa, İvan Denisoviç olmayı tercih ederdi. Alexander Soljenitz'inin, içeriğine katılmasa bile zevkle okuduğu romanı ve filminin bir günlük kahramanı olan, Sibiryaya sürgünü İvan. Onun, gece yatarken haline şükredip yatağına girmesinden, bu eseri okuyup da etkilenmemeye imkan var mıydı?.. Bir anda hem Ramazan Bey hem de İvan Denisoviç gözünün önünden geçerken, dışarıdaki yağmurun sesi, o meşhum kazada kaybettiği annesinin bir ninnisi gibi onu sardı ve gözleri kapandı.

Bu günlük perde inmişti.